

12

Ц

ЦАРЕВИ – цару, уладару.

Ч

ЧАЮ – чакаю.

ЧЕСТНЫЙ – годны, каштоўты.

ЧЕТЫРЕДЕСЯТНИЦА – саракадзёны пост прад Пасхай.

Ю

Ю – яе.

ЮЖЕ – якую.

Я

Я – іх.

ЯЖЕ – якая, якія, якіх.

ЯЗЫК – народ

ЯКО – як, таксама, як так, што.

ЯКО АЩЕ – калі б, калі.

ЯКОВЫЙ – якой.

ЯКОЖЕ – як, калі б.

ЯМ – спажываю ежу.

**КАРОТКІ СЛОЎНІК
МАЛАЗРАЗУМЕЛЫХ СЛОВАЎ І
ВЫРАЗАЎ
ЦАРКОЎНАСЛАВЯНСКАЊ МОВЫ**

Львоў
2006

БЕЛАРУСКАЯ АСТАКЕФАЛЬНАЯ ПРАВАСЛАўНАЯ ЦАРКВА

Парахфія свт. Кірыла Тўраўскага, г. Львоў

Зкладзены айцом дыяканам Сяржўком Горбікам

СТУДНЫЙ – ганебны.
СЫЙ – існы, наяўны

Т

ТАЯЖДЕ – тое ж самае.
ТВОЕЯ – тваёй.
ТЕБЕ – цябе.
ТЕКУ – бягу
ТЕМ (ТЕМЖЕ) – таму.
ТИ – цябе.
ТЛЯ (ТЛЕНИЕ, ИСТЛЕНИЕ) – псаваньне, разбурэньне;
першародны грэх.
ТОКМО – толькі.
ТОЧИЮ – толькі.
ТОЩНО – старанна, дбайна.
ТОЯ – той
ТРЕБУЮ – патрабуючы.
ТРОПАРИ ТРОИЧНЫЕ – трапары ў гонар Прысьвятой
Тройцы.
ТРОПАРЬ – кароткая пахвальная песня ў гонар сьвята або
сьвятага.
ТУНЕ – дарма.
ТЩИ – ні з чым.

Ў

УБЛАЖАТИ – усяляць.
УБО – ітак, следоўна
УГЛЕБАТИ – тануць.
УДЕСЫ – члены цела
УНЕ – лепш.
УСРЕСТИ – сустрэць.
УСТАВИ СТРЕМЛЕНИЕ – спыні паток.
УЩЕДРИТИ – рабіць міласэрднасьць, шчадрыць.

Х

ХАНАНЕЯ – хананэянка
ХУДОЙ – кепскі, злы.

ПРЕЛЕСТЬ – спакушэньне.

ПРЕЛОЖЕНИЕ ОСЕНЕНИЕ – цень, лёгкае падабенства нясталасьці.

ПРЕМЕНЕНИЕ – перамена, зьменлівасьць.

ПРЕПОЛОВИТИ – дасягнуць паловы.

ПРИЗИРАТИ – зважаць, добразычліва глядзець.

ПРИСНО – заўсёды.

ПРОБАВИТИ – працягнуць, падоўжыць.

ПРОСВЕЩАЯЙ – асьветнік, навучаючы, асьвячаючы.

ПРОСТЫЙ – прамы, правы, просты.

Р

РАВНОДУШНЫЙ – аднадушны.

РАЗВЕ – апрача.

РАЗРЕШАТИ – разьвязваць.

РЕВНОВАНИЕ – зайздасьць.

РЕКЛ ЕСИ – (ты) вымавіў

РЕХ – (я) прамовіў

РОГ – сымбаль моцы і славы.

РУКАМА – (двума) рукамі

РУЦЕ – рукі

Г

СВАДИХ – пасварыўся.

СЕ – вот; гэта.

СЕ БО – бо гэта.

СЕДМИЦА – семь дзён, тыдзень.

СЕЛО – поля.

СЕЛЬНЫЙ – полявы.

СЕНЕ – шаты (клічны склон)

СЕЯ – этой

СИЦЕ – так

СКИМЕН – малады леў, ільвяня.

СРЕТЕНИЕ – сустрэча.

СТЕЗЯ – трапа, вузкая дарога.

СТИХИРА – пахвальная песьня ў гонар сьвята альбо сьвятога.

СТРАННА – таямнічая, вандроўная, недатычная.

СТРАННО – таямніча, невытлумачальна.

СТРАННЫЙ – вандруючы.

СТРАСТЬ – пакута, запал.

А

АБИЕ – у тую ж гадзіну, адразу

АЗ – я

АКАФИСТ – "нясядальны", – малітва ў часе чытаньня якой не сядзяць.

АМОЖЕ – куды

АЩЕ – калі, жадаючы.

АЩЕ-БО – калі

АЩЕ-УБО – калі ж

Б

БЕ – ён быў, яна была, яно было.

БЕЗВЕСТНЫЙ – невядомы.

БЕЗМЕСТНЫЙ – непрыстойны.

БЕЗПРИКЛАДНЫЙ – бязпрыкладны, непараўнальны.

БЕСТЕ – вы былі

БЕХ – я быў, была

БЕХОМ – мы былі

БЕХУ – яны былі

БЕША – яны былі

БЛАГОСТЫНЯ – добро, міласэрднасьць, праўда

БЛАГОУТРОБИЕ – міласэрднасьць, доброта сэрца

БЛАЖЕ – добры.

БЛАЖИТИ – славіць, усхваляць

БО – бо, патаму што.

БОГОЛЕПНО – годна Бога

БРАНЬ – вайна

БУДИ – будзь

БЫСТЕ – вы былі

БЫСТЬ – ён быў, яна была, яно было

БЫХ – я быў, была

БЫХОМ – мы былі

БЯШЕ – ён быў

БЯХУ – яны былі

В

ВАИЯ – галіна

ВАРВАР – чужынец

ВАРИТИ – папярэднічаць

ВАСИЛИСК – змяюка
 ВЕЛИЙ – вялікі
 ВЕЛИЦЕЙ – вялікай
 ВЕЛИЯ – вялікая
 ВЕЛЬМИ – вельмі.
 ВЕМ – ведаю.
 ВЕСИ – ведаеш.
 ВЕСЬ – вёска.
 ВЕТИЯ, ВИТИЯ – добры аратар, дабравесьнік, прапаведнік.
 ВЗЫГРАТИ – моцна ўзрадывацца.
 ВИССОН – кштоўная вопратка пурпурнага колеру.
 В КНИЗЕ ЖИВОТНЕЙ – у кнізе жыцця.
 ВКУПЕ – разам
 ВЛАДЫЦЕ – Уладыцы.
 ВНЕГДА – калі.
 В НЮЖЕ – у якую
 В НЯЖЕ – у якія.
 ВО ЕЖЕ – каб
 ВОИ – ваяры, армія.
 В ОНЬЖЕ – у які.
 ВОНЯ – пах, водар
 ВСКУЮ – навошта, дзеля чаго.
 ВСПЯТЬ – назад
 В СТРАСЕ – у жаху.
 ВСУЕ – дарэмна.
 ВСЯ – усі
 ВСЯЧЕСКАЯ – усе, усіх.
 ВЫНУ – заўсёды.

Г

ГЛАС – 1) голас; 2) дзін з васьмі напеваў царкоўных сьпеваў
 ГЛУМИТИСЯ – разважаць; здэкавацца.
 ГОБЗОВАНИЕ – багацце, шматплодзьдзя.
 ГОРЕ – уверх
 ГОРЕЕ – вышэй; горш
 ГОСПОДЕВИ – Госпаду
 ГРЕСЕ – грэху.

ОДР – пасьцель, ложка.
 ОКАЯННЫЙ – бедны, няшчасны, пакутлівы.
 ОКОРМЛЯТИ – кіраваць.
 ОКРЕСТ – вакол.
 ОЛЕ – усклік, які выказвае здзіўленьне альбо скруху.
 ОМЕТЫ – края вопраткі
 ОНАГР – дзікі асел
 ОНЕХ – тых.
 ОН ПОЛ – іншы бок.
 ОНУ – ту
 ОТРЕВАТИ – адштурхваць.
 ОТЧАЯННЫЙ – які страціў усякую надзею.
 ОЧЕРВЛЕННЫЙ – афарбаваны ў барвовы колер.
 ОЧИМА – вачамі.
 ОШУЮЮ – зьлева .

П

ПАКИ – яшчэ, зноў.
 ПАЧЕ – больш, вышэй, найвышэй, лепш
 ПЕРСИ – грудзі жаночыя
 ПЛЕНИЦЫ – сеткі
 ПЛЕЩИ – плечы, раменьы.
 ПОГИБОХ – загінуў.
 ПОГЛУМИТИСЯ – разважаць; здэкавацца
 ПОДАСИ – падась
 ПОЖРАТИ – зьдзясьняць ахвяру.
 ПОЖРУ – зьдзясьню ахвяру.
 ПОЗОР – глядзелішча.
 ПОЛУДЕННЫЙ – які бывае апоўдні; паўднёвы.
 ПОМАВАТИ – даць знак
 ПОМОЗИ – дапамагі.
 ПОНЕ – хоць, прынамсі.
 ПОНОС – зьнеслаўленьне
 ПОНТ – мора
 ПРАДЕДНИЙ – прабацькоўскі.
 ПРЕВЫСПРЕННИЙ – зьмешчаны вышэй усяго.
 ПРЕДВАРИТИ – папярэдзіць, стаць альбо зрабіць раней
 ПРЕДСТОЯЙ – прадстаячы, стаяць прад нейчым.
 ПРЕЗИРАТИ – не глядзець, не надаваць значэньні, не прымячаць.

МОЯ – мои
МШЕЛОИМСТВО – корыстолюбие
МЯ – мяне

Н

НАИПАЧЕ – асабліва ж
НАКАЗАНИЕ – навучаньня, асьвета.
НАКАЗУЯ – навучая
НАЛЯЦАТИ – напружваць
НАНЬ – на яго
НАПРАСНО – нечакана.
НАШЕЯ – нашай
НЕВЕЧЕРНИЙ СВЕТ – заўсёды сьветлы, незаходзячы, вечны
НЕ КТОМУ – болей не
НЕ ЛЕТЬ – нельга, немагчыма, не належыць.
НЕПОДОБНЫЙ – няварты, непрыстойны.
НЕПЩЕВАТИ – прыдумляць
НЕПЩЕВАТИ ВІНЫ О ГРЕСЕХ – прыдумляць выбачэньні
сваім грахам, шукаць чыньнікі, якія апраўдваюць грэх.
НЕСТЬ – ня ёсьць
НЕСЫТЫЙ – скапны, напышлівы.
НИЖЕ – і не, таксама не.
НИКОЛИЖЕ – ніколі.
НИЦ – уніз, тварам на зямлю.
НИЧТОЖЕ ВЕЛИЕ – нічога асаблівага.
НИЧТОЖЕ ДИВНО – нічога дзіўнага.
НЫ – нас
НЫНЕ – зараз
НЫРИЩЕ – нара, разваліны будынка.

О

ОБАЧЕ – аднак, але
ОБЕТШАТИ – знясілець, згрыбець.
ОБИНУТИСЯ – адступіць ад чаго-нябудзь; НЕ ОБИНУТИСЯ
– адважна паступаць, не адступаць. ОБЛАДАТИ – мець,
уладарыць.
ОБОЮДУ – з аднаго і з іншага боку
ОДЕРЖАТИ – акружаць
ОДЕСНУЮ – з правага (боку).
ОДИГИТРИЯ – шляхакіроўца.

Д

ДА БЫХ АЗ ОТСЕЛЕ ПРЕСТАЛ – каб я з гэтага часу
перастаў.
ДА ДОВЛЕЕТ – хай будзе дастатковая.
ДАСИ – дасі.
ДЕЛЯ – дзеля
ДЕСНИЦА – правая рука
ДЕСНЫЙ – правы
ДЕТЕЛЬ – справа, дзеяльнасьць.
ДЛАНЬ – далонь.
ДНЕСЬ – сёньня.
ДОБРОТА – добрыя якасьці, прыгажосьць
ДОВЛЕЕТ – дастаткова.
ДОГМАТИК – песня ў гонар Богародзіцы, якая зьмяшчае
дагматычнае вучэньне аб Сыне Боскам Ісусе Хрысьце
ДОЛЕ – унізе, у апраметнай.
ДОЛЖНИКОМ – даўжнікам.
ДОНДЕЖЕ – датуль, пакуль.
ДРЕВЛЕ – некалі, калісьці, у старажытнасьці
ДУШЕ – дух
ДЩЕРЬ – дачка

Е

Е – яго
ЕГДА – калі; у то час як.
ЕГОЖЕ – якога.
ЕДА – няўжо; хіба
ЕДА КАКО – каб не
ЕЖЕ – якое; каб. Часам не перакладаецца на беларускую мову
ЕЙ – так
ЕЛИКИЙ – колькі
ЕЛИЦЫ – тыя, якія.
ЕММАНУИЛ – "з намі Бог"
ЕРОДИЙ – чапля, бусел
ЕСИ – ты ёсьць
ЕСМЬ – я ёсьць
ЕХИДНА – атрутная жывёліна; зьмяя.
Ж
ЖИВОТ – жыцьцё.

ЖИВЫЙ – які жыве.
ЖРЕТИ – прыносіць ахвяру.

З

ЗАКОНОПОЛОЖИТИ – паказваць шлях закона.
ЗАНЕ – бо, таму што.
ЗАНЕЖЕ – бо, таму як, таму што.
ЗЕЛИЕ – зеляніна, трава.
ЗЕЛО – вельмі.
ЗРАК – выгляд, выява, твар.
ЗРЯ – бачачы

И

И – яго
ИДЕЖЕ – там, дзе
ИЖЕ – які, якія, што, той, дзе. Часам не перакладаецца на беларускую мову.
ИЗВЕСТВОВАТИ – сьцвярджаць, сьведчыць.
ИЗВЕСТНО – пэўна, цвёрда.
ИЗРЯДНО – асабліва.
ИКОС – гл.. кандак.
ИМЖЕ – тым, тые, які, якім.
ИМЯ РЕК – "назаві імя"
ИН – іншы
ИНОГДА – калісьць.
ИРМОС – пачатковая песьня кожнай песьні канону. Звычайна ўтрымоўвае старазапаветныя правобразы
ИСКОНИ – спрадвеку.
ИСПЕРВА – з старажытнасьці, з пачатку
ИСПОВЕДАНИЕ – спавяданьня, прылюднае прызнанне
ИССОП – трава, з якой робяцца крапіла.
ИСТОЩАТИ – спусташаць, руйнаваць.
ИХЖЕ – якіх

К

КАМО – куды
КАНОН – сьпеў у гонар сьвята або сьвятога. Звычайна складаецца з дзевяці песень (дакладней - з васьмі, таму што. другая песьня апускаецца - яна бывае ў вялікапосных

канонах), якія зьмяшчаюць ірмас і складзеныя па узоры ірмаса трапары
КАЯЖДО – кожная
КИЙЖДО – кожны, -ая, -ае
КОЕЖДО – кожнае
КОЕГОЖДО – кожнага.
КОЛЕСНИЦЕГОНИТЕЛЬ – кіруючы калясьніцай.
КОЛЬКРАТЫ – колька разоў.
КОНДАК – кароткі сьпеў, які выкладае сэнс сьвята альбо што зьмяшчае хвалу сьвятому; больш вялізны сьпеў такога ж тыпу завецца ікасам.
КОСНЕТИ – марудзіць
КОСНО – марудна, павольна
КРИН – лілея.
КРОМЕ – па-за
КРОМЕШНИЙ – зьнешні
КУПИНА – куст, хмызняк
КУСТОДИЯ – ахова, ахарона.
КУЩА – намёт.

Л

ЛАНИТА – шчака.
ЛЕНТИОН – рушнік.
ЛЕПОТА – прыгажосць, пышнасьць.
ЛЕПТА – дробная медная манета. Дзьве лепты - дзьве манеты
ЛЕСТЬ – мана.
ЛИШШЕ – больш, больш таго.
ЛОЖ – ілжывы
ЛУКАВОЕ – злоя

М

МАМОНА – багацьця
МЕНЕ – мене.
МЕРТВЫЕ ВЕКА – даўно памёрлыя.
МЕССИЯ – памазанік, абраны Богам.
МЕСТНИК – зласьлівы помсьціцель
МИ – мне
МИЛОТЬ – верхняя ваўняная вопратка, плашч.
МНОГОЧАСТНЕ – шмат разоў
МОЕЯ – маёй